

Sp. zn. 7055/2020/VOP/PF
Č. j. KVOP-45530/2021
Datum 1. listopadu 2021

Vážený pane A.,

informuji Vás, že jsem dnešního dne uzavřel šetření postupu České správy sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“) v důchodové záležitosti Vašeho syna.

Šetřením postupu ČSSZ jsem zjistil pochybení, které spočívalo v nepřesvědčivém stanovení data vzniku invalidity. Posudková lékařka Pražské správy sociálního zabezpečení (dále také „PSSZ“) stanovila v posudku ze dne 26. 5. 2014 vznik invalidity pro paranoidní schizofrenii dnem propuštění z hospitalizace z Psychiatrické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, tj. dnem 15. 11. 2013. Shodně datum vzniku invalidity konstatovala i posudková lékařka PSSZ v posudku o invaliditě ze dne 5. 10. 2020. Vývojem onemocnění Vašeho syna a významem jeho předchozí psychiatrické péče pro posudkové hodnocení se však lékařky v posudcích nezabývaly. V průběhu šetření dala ČSSZ podnět k mimořádné kontrolní lékařské prohlídce. Jejím výsledkem je nové datum vzniku invalidity, které považuji za přesvědčivé.

Napravení pochybení vedlo k přiznání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně od 1. 11. 2010, kterému předcházela invalidní důchod pro invaliditu II. stupně v období od 1. 1. do 31. 10. 2010 a v období od 3. 5. 2007 do 31. 12. 2009 částečný invalidní důchod. ČSSZ Vašemu synovi zároveň přiznala doplatek důchodu za období od 27. 2. 2009 (původní žádost podána dne 27. 2. 2014) do 5. 10. 2021 ve výši 526 737 Kč.

V podnětu jste uvedl, že ČSSZ nepřiznala Vašemu synovi invalidní důchod z důvodu, že nezískal potřebnou dobu pojištění. K podnětu jste mimo dalších písemností přiložil soudně znalecký posudek z oboru psychiatrie ze dne 10. 7. 2012, který byl podkladem pro soudní řízení o posouzení způsobilosti Vašeho syna k právním úkonům. Tento posudek obsahuje velmi podrobné hodnocení zdravotního stavu Vašeho syna.

Soudní znalec v posudku uvedl, že ze zdravotnické dokumentace vyplývá, že Váš syn byl hospitalizován opakovaně již od roku 2007 na Psychiatrické klinice Všeobecné fakultní nemocnice. Zároveň byl šestkrát hospitalizován v Psychiatrické léčebně Bohnice. První hospitalizace v tomto zařízení proběhla ve dnech 1. 10. až 1. 11. 2010 s diagnózou paranoidní schizofrenie. Záhy následovaly další hospitalizace. Soudní znalec v soudně lékařském posudku se těmito hospitalizacemi obšírně zabývá.

Na základě výše uvedeného jsem zahájil šetření postupu ČSSZ podle § 14 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a vyzval jsem ji k vyjádření o stanovení data vzniku invalidity a zaslání kompletní spisové dokumentace.

Níže následují má zjištění a hodnocení.

ČSSZ reagovala na zahájení šetření tím, že dala podnět k vyvolání mimořádné kontrolní lékařské prohlídky zdravotního stavu Vašeho syna za účelem objektivního posouzení zdravotního stavu, stanovení data vzniku invalidity a jejího průběhu.

Výsledkem mimořádné kontrolní lékařské prohlídky je posudek o invaliditě ze dne 16. 7. 2021, v němž posudkový lékař konstatoval, že Váš syn byl v období od 3. 5. 2007 do 31. 12. 2009 částečně invalidním. Od 1. 1. do 31. 10. 2010 invalidním v II. stupni invalidity a od 1. 11. 2010 invalidním ve III. stupni invalidity. Dle původního posudku byl přitom invalidním až od 15. 11. 2013, a to ve II. stupni invalidity.

Posudek o invaliditě je stěžejním podkladem pro vydání rozhodnutí o invalidním důchodu, proto také na jeho obsah platná právní úprava i judikatura správních soudů kladou poměrně vysoké požadavky. Vyhláška č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, ve znění pozdějších předpisů, zakotvuje, že posudkový lékař musí do posudku o invaliditě uvést mimo jiné odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti.¹ Odůvodnění posudkového závěru je tedy nezbytnou náležitostí posudku o invaliditě. Součástí výsledku posouzení je také den vzniku invalidity.² **Okamžik vzniku invalidity má zásadní význam pro posouzení podmínek vzniku nároku na invalidní důchod. Jeho stanovení proto musí být přesvědčivě odůvodněno.**

Při novém posouzení zdravotního stavu posudkový lékař vycházel mimo jiné ze zdravotnické dokumentace Psychiatrické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze z období od 9. 5. 2007 do 15. 1. 2015 a propouštěcích zpráv z hospitalizací v Psychiatrické léčebně Bohnice.

Tyto zprávy z hospitalizací, kromě zprávy z hospitalizace na Psychiatrické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze ze dne 15. 11. 2013, nebyly podkladem při prvním posouzení zdravotního stavu Vašeho syna dne 26. 5. 2014, v němž byl Váš syn uznán invalidním od 15. 11. 2013. Právě tato doložená zdravotnická dokumentace poskytla ucelený obraz o nemoci. Posudkový lékař nově datoval vznik invalidity k 3. 5. 2007.

Posudek o invaliditě zpracovaný při mimořádné kontrolní lékařské prohlídce ze dne 16. 7. 2021 považuji za úplný a přesvědčivý. Posudek přesvědčivě zdůvodňuje výsledek posouzení zdravotního stavu. Ani z hlediska formálních náležitostí nelze posudku nic vytknout. Posudek obsahuje výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, skutková zjištění, ke kterým posudkový lékař dospěl, výsledek posouzení zdravotního stavu a míru poklesu pracovní schopnosti včetně jeho odůvodnění a posudkový závěr.

Jak jsem již výše uvedl, dle původního posudku byl Váš syn invalidním až od 15. 11. 2013, tedy ve věku 27 let. Pro pojištěnce ve věku od 26 do 28 let zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, vyžaduje, aby v rozhodném období před vznikem invalidity získal alespoň 4 roky pojištění. Váš syn ale získal jen 3 roky a 303 dnů pojištění. Jelikož nesplnil podmínky nároku na invalidní důchod, ČSSZ žádost zamítala.

Díky posunutí data vzniku částečné invalidity k dřívějšímu datu Váš syn splnil podmínku pro přiznání invalidního důchodu dle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.³

1 Ustanovení § 7 písm. g) vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity).

2 Ustanovení § 7 písm. f) bod 4. vyhlášky č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity).

3 Ustanovení § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění – Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění.

Zákon o důchodovém pojištění stanoví potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod podle věku pojištěnce, kdy se stal invalidním.⁴ Pro pojištěnce ve věku od 20 do 22 let zákon o důchodovém pojištění stanoví potřebnou dobu pojištění v rozsahu jednoho roku. V období od 13. 12. 2003 do 2. 5. 2007 získal Váš syn 466 dnů pojištění, a tudíž splnil podmínku pro nárok na invalidní důchod.

Dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění se důchod, který byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.

Na základě posudku o invaliditě ze dne 16. 7. 2021 ČSSZ přiznala Vašemu synovi rozhodnutím č. I, ze dne 30. 9. 2021, částečný invalidní důchod od 3. 5. 2007 do 31. 12. 2009 a rozhodnutím č. II, ze dne 30. 9. 2021, přiznala invalidní důchod pro invaliditu III. stupně od 1. 11. 2010. Zároveň Vašemu synovi přiznala doplatek invalidního důchodu ve výši 526 737 Kč, za období od 27. 2. 2009 do 5. 10. 2021.

Zjistil jsem, že ve spisové dokumentaci ČSSZ nejsou zprávy o dřívějších hospitalizacích Vašeho syna, a tudíž z nich posudkové lékařky při hodnocení zdravotního stavu nevycházely. Tyto nezbytné podklady si posudkový lékař vyžádal na základě mého upozornění pro účely posouzení zdravotního stavu při mimořádné kontrolní lékařské prohlídce a měly zásadní vliv při stanovení data vzniku invalidity k 3. 5. 2007.

Své šetření uzavírám dle § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (tedy s konstatováním pochybení). Vzhledem k dobrovolné nápravě věci ze strany České správy sociálního zabezpečení nepožaduji přijetí dalších opatření.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Chci změnit (zvýšit) důchod

Ombudsman

Soudní ochrana proti správním orgánům

4 Ustanovení § 40 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.